

Bjørn Ivar Berg (red.), Frode Sæland; Astrid Johanne Nyland,
Per Øyvind Østensen, Fred Steinar Nordrum og Kåre Kullerud

Bergverk i Norge

Kulturminner og historie

FAGBOKFORLAGET

Innhold

Forord fra næringsministeren	7
Redaktørens forord.....	8
Historisk oversikt	11
Innledning	12
Steinbruk i forhistorien og middelalderen	15
Metallalderen begynner	27
Malmbergverk i middelalderen	33
Bergverksdrift i tidlig nytid 1536–1814.....	41
Bergindustrien i moderne tid 1814–2015	65
Sysseletting ved Norges største bergverk gjennom tidene	101
Malmbergverk – oversiktskart.....	103
Gull og sølv	105
Kongsberg Sølvverk.....	107
Konnerudverket.....	119
Eidsvoll gullverk	123
Bømlo gullgruver	125
Bleka gullgruve	127
Kobber og svovelkis	129
Guldnes og Moisesberg kobberverk.....	131
Åmdals kobberverk	135
Kvikne kobberverk	139
Røstvangen gruver	145
Sel kobberverk	147
Røros kobberverk	151
Killingdal gruve	165
Løkken kobberverk (Orkla)	169
Selbu (Meråker) kobberverk	181
Folldal Verk	185
Årdal kobberverk	197
Vigsnes kobberverk	199
Stordø kisgruver	205
Sulitjelma gruver	209
Bjørkåsen gruver	221
Kåfjord (Alta) kobberverk	227
Birtavarre kobberverk og andre kobbergruver i Nord-Troms	229
Skorovas og Grong Gruber	237
Jern	243
Jernverk og jerngruver	245
Jerngruver i Telemark.....	257
Jerngruver omkring Arendal	263
Rødsand gruver	273

Fosdalen jerngruver	277
Rana gruver	281
Salangsverket	287
Sydvaranger jerngruver	289
Andre malmer	295
Modum Blåfarveverk	297
Nikkelverk og nikkelgruver	307
Flåt gruve og Evje nikkelverk	311
Ringerike nikkelverk	315
Espedalen nikkelverk	317
Senja nikkelverk	319
Sauda sinkgruver	321
Nyseter sinkgruver	323
Mofjellet og Bleikvassli gruver	327
Knaben molybdengruver	331
Ilmenittgruver i Sokndal	339
Industrimineraler	345
Ødegården apatittgruver	347
Skaland grafittverk	349
Altermark talkgruve	351
Dalen og Kjørholt kalksteinsgruver	353
Naturstein	357
Bergartsbrudd fra steinalderen	359
Kvernsteinsbrudd	363
Skiferbrudd	365
Klebersteinsbrudd	369
Sagflaten klebersteinsanlegg	373
Iddefjordgranitt	375
Larvikittbrudd	379
Marmorbrudd i Fauske	383
Energimineraler	385
Kullgruver på Svalbard	387
Pukk, grus og sand	395
Franzefoss	397
Litteratur, trykte og utrykte kilder.....	399
Oversikt over kapitelforfattere, fotografer og karttegnere	415
Ordforklaringer	417
Register	421